

INCIDENTE ELECTORALE ÎN ANUL 1946

Mihai Lancuzov

Instaurarea dictaturii comuniste în România a fost un proces care s-a derulat în mai multe etape, timp de câțiva ani.

În acest context, anul 1946 a avut o semnificație aparte datorită multitudinii de evenimente politice care s-au succedat și îndeosebi a alegerilor parlamentare din luna noiembrie.

Încercarea regelui Mihai de a demite guvernul Petru Groza impus cu forța de Uniunea Sovietică s-a sfârșit printr-o soluție de compromis adoptată la Conferința Miniștrilor de Externe ai celor 3 mari puteri de la Moscova din 16-26 decembrie 1945¹. Ca urmare, la 7 ianuarie 1946 în guvern au fost incluși ca miniștri fără portofoliu Emil Hațieganu din partea P.N.Ț. și Mihail Romniceanu din partea P.N.L. În ziua următoare Consiliul de Miniștri hotărăște:

1. Efectuarea alegerilor generale în cel mai scurt timp posibil.
2. Asigurarea libertății alegerilor. Acestea vor fi făcute pe baza sufragiului universal și secret, cu participarea tuturor partidelor democratice și antifasciste, care vor avea dreptul să-și prezinte candidați.
3. Asigurarea libertății presei, a cuvântului, a religiei a dreptului de asociere².

Deși Constituția din 1923 era teoretic repusă în drepturi, în practică multe din prevederile ei erau anulate.

Partidul Comunist din România care acționa la ordinele Moscovei era în continuă ascensiune și dorea să acapareze cât mai repede întreaga putere. Pentru aceasta, nu se dădea în lături de la întrebuintarea oricăror mijloace. În acțiunea de subminare a statului de drept s-a folosit de o serie de partide și grupări satelite precum și de două dizidențe regizate de el P.N.Ț. - Anton Alexandrescu și P.N.L. - Gh. Tătărescu.

Întreaga țară a fost cuprinsă de o nouă serie de arestări și procese politice. Ministerele și alte instituții publice erau epurate în valuri succesive, iar partidele politice de opoziție au fost continuu persecutate, liderii maltratați, mitingurile interzise și presa cenzurată.

Situația economică era deosebit de grea datorită distrugerilor provocate de război, a ocupației sovietice, a imenselor datorii ce trebuiau plătite, a haosului financiar și a secetei prelungite.

Criza în care se găsea țara făcea ca miza alegerilor să fie deosebit de mare.

---

¹ Dinu C. Giurescu, *Imposibila încercare*, București, 1999, p. 85.

² *Istoria României în date*, București, 2003, p. 472 și Ș. Rădulescu-Zoner, D. Bușe, B. Marinescu, *Instaurarea totalitarismului comunist în România*, p. 129.

La 17 mai se constituie Blocul Partidelor Democratice (B.P.D.) în care intrau P.C.R., P.S.D., Frontul Plugarilor, Partidul Național Popular, P.N.Ț. - Anton Alexandrescu și P.N.L. – Gh. Tătărescu³.

Fără ca Legea Electorală să fie adoptată și fără ca data alegerilor să fie stabilită, campania electorală a fost deschisă oficial de B.P.D. la 2 iunie. În aceea zi, la Iași în cadrul unui miting de masă, Petru Groza ține un discurs în care afirmă că „...Regele nostru, biserica noastră, proprietatea individuală sunt lucruri la care noi ținem”⁴.

Proiectul Legii Electorale elaborat de ministrul de justiție Lucrețiu Pătrășcanu a fost discutat în mai multe ședințe de guvern în lunile iunie și iulie. Reprezentanții celor două partide de opoziție Emil Hațieganu și Mihail Romniceanu pun la îndoială posibilitatea de a se desfășura alegeri libere atâta timp cât în țară se comit nenumărate agresțiuni contra reprezentanților partidelor istorice care nu sunt lăsați să-și desfășoare activitatea conform prevederilor acordului de la Moscova⁵. Cei doi ridică numeroase obiecții mergând de la neconstituționalitatea desființării Senatului, până la principiul reprezentării la nivel de județ⁶.

Propunerile constructive ale opoziției au fost combătute punct cu punct mai ales de Gheorghiu Dej, Vasiliu- Rășcanu, Lothar Rădăceanu, Anton Alexandrescu și Lucrețiu Pătrășcanu. În această situație, la ședința din 11 iulie, E. Hațieganu se pronunță împotriva adoptării Legii Electorale „...deoarece nu corespunde cerințelor democratice”⁷, iar M. Romniceanu spune pe drept cuvânt că „...proiectul devine un instrument care permite ca alegerile să fie cu totul în mâna guvernului”⁸.

La 15 iulie este publicat în Monitorul Oficial Decretul –Lege privind alegerile pentru Adunarea Deputaților. După ce în primele articole ale legii se spunea că votul este universal, egal, direct și secret pentru toți cetățenii români care au împlinit 21 de ani, se ajungea la articolul 7 în care se enumerau în nu mai puțin de 11 paragrafe categoriile de cetățeni care pierdeau dreptul de vot. Erau vizați cei vinovați de dezastrul țării, cei condamnați la pierderea drepturilor politice, toate persoanele care ocupaseră posturile de miniștri, subsecretari de stat, secretari generali din ministere, prefecți, primarii orașelor reședință de județ, voluntarii care au luptat contra Națiunilor Unite, toți cei înscrși pe listele de candidați din partea partidelor Totul pentru Țară și Național Creștin și membri unor asociații cu caracter etnic⁹.

Luând act de numeroasele abuzuri și ilegalități care se petreceau în acest timp, guvernele Statelor Unite și Marii Britanii remit guvernului de la București mai multe note diplomatice în care cereau respectarea libertăților constituționale și

³ S. Rădulescu-Zoner, D. Bușe, B. Marinescu, *op.cit.* p. 167.

⁴ *Ibidem*, p. 172

⁵ Arhivele Naționale Istorice Centrale, A.N.I.C., Fond Președenția Consiliului de Miniștri, Stenograme, dosar 6/1946, fila 10.

⁶ *Ibidem*, fila 26.

⁷ *Idem*, dosar 7/1946, fila 63.

⁸ *Ibidem*, fila 69.

⁹ *Monitorul Oficial*, nr.161, din 15 iulie 1946, p. 7360.

desfășurarea unei campanii electorale corecte. Partea română respinge aceste note, fără a le publica în presă¹⁰.

B.P.D. s-a lansat în forță în campania electorală beneficiind din plin de tot sprijinul administrației centrale și locale. În lunile iunie și iulie sunt organizate sute de întruniri în toate localitățile mai însemnate din țară cu participarea unor membri ai guvernului și a liderilor formațiunilor care constituiau B.P.D. Mitingurile se țineau în cele mai spațioase săli din orașe, în piețe, grădini publice sau pe stadioane. În orașe nu au fost semnalate incidente cu ocazia acestor manifestații progubernamentale. Numai la țară rapoartele Siguranței consemnează câteva incidente sporadice.

Partidelor din opoziție P.N.Ț., P.N.L. și P.S.D.- Independent nu li s-a permis încă de la început să organizeze adunări în locurile publice și nici nu au avut acces la posturile de radio.

În luna iunie și în prima jumătate a lui iulie, acestea au mai putut încă să își țină ședințele de partid în sediile județene sau orășenești.

Inspectoratele regionale de poliție supravegheau cu atenție întrunirile, atât cele sindicale cât și cele politice ale tuturor partidelor. Se întocmeau rapoarte zilnice care erau trimise Direcției Siguranță din Direcția Generală a Poliției de la București. Aceste rapoarte aveau un capitol special intitulat „Acțiuni politice”, cu referire strictă numai la evenimentele politice. Cel mai intens erau supravegheate P.N.Ț. și P.N.L. Se raporta în amănunțime locul și data desfășurării unei acțiuni, numărul participanților, numele și ocupația celor care au luat cuvântul, rezumatul celor spuse, precum și hotărârile adoptate. Liderii acestor partide erau urmăriți pas cu pas și uneori se raporta pe ore cu cine s-au întâlnit și ce case au vizitat personalități precum Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Nicolae Penescu, Dinu Brătianu, Titel Petrescu, Zaharia Boilă și alții¹¹.

Crearea dizidenților P.N.Ț. – Anton Alexandrescu și P.N.L. - Gheorghe Tătărescu manevrate din umbră de P.C.R. a produs greutatea partidelor istorice deoarece s-a ajuns la o oarecare derută în rândul electoratului și pe parcurs unii membri de partid mai șovăielnici, supuși presiunilor puterii, au trecut la dizidenți. În plus, P.N.Ț. și P.N.L. au trebuit să-și adauge denumirea de Iuliu Maniu și respectiv Dinu Brătianu.

Spre sfârșitul lunii iulie, guvernul și-a dat seama că numai interzicerea adunărilor publice, a accesului la radio, cenzura presei, împiedicarea lipirii de afișe și a răspândirii de manifeste nu sunt suficiente pentru a eroda enormul capital electoral pe care îl aveau în rândul alegătorilor partidele istorice. De aceea, s-a luat decizia de a se trece la escaladarea graduală a formelor de reprimare a opoziției. O primă măsură a fost sabotarea ședințelor de partid în care se stabilea strategia electorală și se desemnau candidații în alegeri. Ca urmare, în țară încep să se producă

¹⁰ C. V. Schuyler, *Misiune dificilă*, București, 1997 p. 336, 337, 342.

¹¹ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 5/1946, fila 495.

incidente din ce în ce mai grave la sediile P.N.Ț. - Iuliu Maniu și P.N.L. - Dinu Brătianu. Ulterior, aceeași soartă o vor avea și adunările P.S.D.I. - Titel Petrescu.

Este evident că Ministerul de Interne în fruntea căruia se afla Teohari Georgescu a folosit toate mijloacele pentru a ajuta B.P.D. și a reprimă opoziția. Bandele de bătași ai P.C.R. special instruite în acest sens, numite în rapoartele Siguranței „un grup de muncitori” provocau din ce în ce mai multe incidente la adunările partidelor de opoziție cu scopul de a le paraliza activitatea în timpul campaniei electorale. Între ei se aflau și numeroși legionari știut fiind faptul că în octombrie 1945, 340 de conducători ai acestora în frunte cu Nicolae Pătrașcu fuseseră primiți în P.C.R. Ei trebuiau să formeze „...trupe de șoc sau teroriste care vor contribui la suprimarea oricărei rezistențe față de programul comuniștilor”¹².

O prezentare corectă a situației din țară și îndeosebi a incidentelor care au avut loc în timpul desfășurării campaniei electorale poate fi făcută prin analiza sintezelor zilnice trimise din teritoriu către Direcția Siguranței. Din multitudinea de evenimente surprinse de rapoarte, le-am extras pe cele mai semnificative, în încercarea de a reda cât mai complet atmosfera în care au activat partidele de opoziție în vara și toamna anului 1946. De asemenea, am surprins și câteva din manifestările individuale ale unor oameni obișnuiți care au luat atitudine față de modul de desfășurare a campaniei electorale a B.P.D., precum și a situației grele în care se afla România.

Un prim incident mai grav a avut loc la Craiova la 20 iulie¹³. La această dată, în sala cinematografului „Select” s-a desfășurat ședința organizației județene P.N.Ț. la care au participat 150 de persoane. În fața cinematografului s-au adunat circa 200 de muncitori care după ce au vociferat contra partidelor istorice, au cerut să intre în sală. Țărăniștii nu le-au permis accesul și au blocat ușile. În acel moment a intervenit poliția, care în loc să-i împrăștie pe turbulenți și să asigure desfășurarea în siguranță a adunării, a hotărât că este necesară împrăștierea ambelor tabere¹⁴. Prin această măsură abuzivă ședința a fost zădărnicită.

Și în alte localități asistăm la întâmplări asemănătoare. Astfel, la Târgoviște președintele organizației județene P.N.Ț., Cezar Spineanu convoacă pentru data de 25 iulie Delegația permanentă¹⁵. În același timp, se trimite o circulară către delegați prin care li se cerea să aducă cu ei și membrii gărzilor țărăniste din localitățile respective în vederea depunerii jurământului. În mod provocator, s-a lansat zvonul că această convocare a gărzilor se făcea în scopul atacării sediului P.C.R. și al Frontului Plugarilor. Informația este însușită și de poliția din localitate care o consemnează în raport¹⁶. Sunt luate măsuri specifice de siguranță încă din seara zilei precedente. Când, în dimineața fixată, la sediul P.N.Ț. din strada General

¹² *România. Viața politică în documente. 1945*, București 1994, p. 391.

¹³ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 5/1946, fila 219.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*, fila 359.

¹⁶ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 5/1946, fila 359.

Moșoiu încep să sosească delegații, în grădina publică de peste drum se adună mai mulți „cetățeni”.

Accesul în clădire se făcea pe bază de invitație, la ușă fiind postată o gardă înarmată cu ciomege. La ora 10, în sediu se adunaseră peste 120 de țărâniști, dar și în grădină erau acum 300 de muncitori de la întreprinderile din oraș și de la schelele petrolifere din zonă. Este evident că această acțiune a fost premeditată, deoarece nu se putea ca într-o zi de luni, în plin program, câteva sute de oameni să poată lipsi de la serviciu fără acordul celor responsabili. În timp ce în sediu se desfășurau lucrările, muncitorii simpatizanți ai B.P.D. instigați de provocatori au încercat să tulbure adunarea. Astfel, unul dintre ei a cerut să intre în clădire pentru a bea apă. A fost lăsat să treacă, dar cu greu. Apoi au venit alți 5 care au solicitat și ei să intre pentru a lua parte la discuții, dar nu au fost lăsați de gărzi¹⁷. Atunci se formează un grup de 50 de bătauși care sparg geamurile și intră cu forța în sediul partidului. Urmează o încăierare generală în care se folosesc bâte, cuțite, dar și arme de foc. Au fost rănite 17 persoane, dar numai din rândul țărâniștilor. Cea mai gravă era situația avocatului Marin Gheorghe care a fost adus în comă la spital. Într-o stare critică se aflau Alexe Tomescu, Constantin Rădulescu și Dumitru Stoian. Viața celorlalte persoane internate nu era în pericol. Este demn de semnalat faptul că toți cei răniți erau profesori, avocați, preoți și învățători trecuți de 50 de ani¹⁸. Agresorii au distrus mobilierul, au luat materialele de propagandă și le-au incendiat în curte. În acel moment, intervine procurorul Bănică de Parchetul Dâmbovița, care ordonă degajarea sediului.

Dar încrâncenarea membrilor B.P.D. nu se oprește aici. Circa 2000 dintre aceștia se adună în fața primăriei și organizează un miting contra partidelor istorice. Iau cuvântul o serie de membri ai formațiunilor componente ale blocului, care înfierează politica dusă de Iuliu Maniu și Dinu Brătianu¹⁹. Astfel de tulburări nu puteau rămâne neinvestigate de factorii responsabili. Cabinetul de Instrucție al Tribunalului Târgoviște nominalizează cu greu numai doi dintre agresori: Gheorghe Dorobanțu, muncitor și Nițescu Modrogoan comunist²⁰. Demn de semnalat este faptul că dacă în cazul primelor 2-3 incidente de acest fel sunt găsiți câțiva vinovați comuniști sau simpatizanți ai formațiunilor din B.P.D., ulterior când fenomenul ia amploare, nu mai este identificată nici o persoană din rândul lor. Oricum, chiar dacă erau identificați, aceștia nu erau arestați și nici trimiși în judecată.

Într-o altă zonă a țării, la Rădăuți, la 2 august cu ocazia târgului săptămânal din localitate, membrii B.P.D. și-au început campania îndemnându-i pe oameni să voteze soarele, semnul electoral al B.P.D. Aflat în târg, avocatul Marcel Băltărescu secretar al organizației P.N.L. din localitate, a început să strige „Trăiască Brătianu și Maniu” și să spună că în România nu trebuie făcute colhozuri, că politica guvernului

¹⁷ *Ibidem*, fila 434.

¹⁸ *Ibidem*, p. 435.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*.

Groza este greșită și antinațională²¹. Lui i s-au mai alăturat și alți oameni printre care și Dumitru Lungoci. Membri B.P.D sar la bătaie și Băltărescu este nevoit să se refugieze la sediul P.N.L. Sosită la fața locului poliția constată că incidentul s-a rezolvat și că situația este calmă²². Cu toate acestea organele de ordine dau dovadă de partizanat politic și îl arestează pe fruntașul liberal.

*În gara Brașov este arestat un student care avea asupra lui un pamflet intitulat „Crezul”. Este anchetat și ulterior eliberat. Ofițerul care l-a pus în libertate urmează a fi cercetat.*²³

Dreptul la liberă întrunire nu era respectat de autorități. Atunci când 30 de țărâniști s-au întrunit la sediul băncii „Izvorul” din Alba Iulia pe 3 august, ei au trebuit să înfrunte o manifestație de ostilitate din partea simpatizanților guvernului²⁴. Fiind zi de târg în piața unde se afla banca, s-a adunat multă lume și printre ei provocatorii comuniști care strigau lozinci în favoarea guvernului. La un moment dat, Gheorghe Dumitrescu secretarul organizației partidului comunist din localitate a vrut să intre în clădire dar a fost împiedicat. Asupra lui s-au tras câteva focuri de armă din care trei l-au lovit. Cu toate acestea, provocatorii nu s-au oprit și au forțat intrarea în bancă. După ce i-au bătut pe țărâniști, i-au percheziționat și au găsit două pistoale²⁵. Poliția care apărea de regulă după consumarea evenimentului, a arestat 20 de țărâniști, majoritatea profesori, doctori, preoți și avocați. Alte 5 persoane nu au putut fi arestate fiind deja spitalizate. S-au făcut numeroase percheziții, dar nu s-au găsit obiecte compromițătoare²⁶.

*La Urlați, au fost arestați 4 cetățeni deoarece răspândiseră manifeste contra guvernului. După câteva zile de anchetă, s-a văzut că de fapt era vorba numai de colportarea verbală a unei anecdote*²⁷.

De multe ori, reprezentanții partidelor de opoziție erau împiedicați să se întrunească chiar în propriile lor locuințe. Astfel, la 3 august, 50 de țărâniști membri ai comitetului județean Olt se întrunesc la Slatina în curtea preotului Ilie Căpățâneanu, pentru a-și desemna candidații în alegeri. Un grup de muncitori „aflați în trecere” - sintagmă folosită des de acum încolo pentru astfel de situații, au presupus că acolo avea loc o întrunire subversivă. Ca urmare, folosind propria lege, au intrat în curte și au tulburat adunarea începând să poarte discuții în contradictoriu. Sosită la fața locului poliția dispune împrăștierea ambelor părți, motivând că dorește să preîntâmpine posibile incidente²⁸.

În acest timp, B.P.D și îndeosebi comuniștii desfășurau nestingheriți o intensă și extrem de agresivă campanie electorală, organizând ample mitinguri în

²¹ *Idem*, dosar 6/1946, fila 70.

²² *Ibidem*.

²³ A.N.I.C., Direcția Generală a Poliției, dosar 5/1946, fila 52.

²⁴ *Idem*, dosar 8/1946, fila 90.

²⁵ *Idem*, fila 129.

²⁶ *Ibidem*, fila 129 și 378.

²⁷ *Idem*, dosar 5/1946, fila 156.

²⁸ *Idem*, dosar 6/1946, fila 88.

locuri publice pe tot cuprinsul țării. Spre exemplu, numai în data de 10 august, Partidul Comunist din România a susținut manifestări electorale la Lugoj, Deva, Brăila, Galați, Focșani, Turnu Măgurele, Calafat, Râmnicu Vâlcea, Caracal, Orăștie, Bacău, Piatra Neamț și Sighet²⁹. La acestea se adăugau și întrunirile celorlalte formațiuni membre ale B.P.D.

La 16 august, Comisia Electorală Centrală atribuie vechile semne electorale ale țărăniștilor și liberalilor – cercul și respectiv linia dreaptă, dizidențelor acestor partide, în încercarea de a spori și mai mult confuzia în rândul populației.

Unei astfel de mașinării imense, organizată de stat și bine pusă la punct i se opuneau numai ședințele sporadice și stânghere ale organizațiilor județene, care așa cum am văzut, erau aproape invariabil anulate de intervențiile echipelor de bătăuși. Când totuși aceștia nu reușeau, venea poliția și suspenda adunarea. În acest context, partidele istorice au decis să renunțe la manifestările electorale și să-și ducă campania prin munca de la om la om. S-a hotărât de asemenea, să se organizeze mici echipe care să se deplaseze la sate și să facă acolo propagandă. O astfel de echipă trebuia să plece cu un autoturism din Bacău, la 4 august, spre satele din zonă. Pregătirile au fost observate de câțiva muncitori de la o întreprindere din apropiere³⁰. Aceștia și-au părăsit lucrul și s-au dus la țărăniști pentru a-i împiedica. Încep discuțiile în contradictoriu și un învățător țărănist strigă „comuniștii și guvernul Groza sunt hoți”. Auzind acestea, muncitorii i-au luat la bătaie, învățătorul fiind grav rănit. Apoi agresorii au acționat ca organ de ordine și anchetă și au dus mașina la poliție, deoarece- spuneau ei- nu au reușit să găsească actele de proveniență ale acesteia³¹.

*Un pensionar este arestat în gara din Pașcani deoarece adusesese insulte lui Gheorghiu Dej și lui Zăroni*³².

Problema desemnării candidaților pentru alegeri era privită cu deosebită seriozitate de partidele istorice, iar imposibilitatea de a ține adunările de alegeri la sediile județene constituia un impediment grav. De aceea opoziția a încercat să se adune în locuri mai puțin expuse. O astfel de soluție o adoptă țărăniștii din Bistrița care își țin ședința în casa parohială a bisericii greco-catolice din localitate³³. Au fost găsiți însă și aici și atacați de un grup de 60 de comuniști. Sunt răniți doi țărăniști, dintre care unul împușcat în abdomen. Poliția intervine, suspendă ședința, dar anchetează numai pe cei agresați. Și în acest caz „cel care trăsesese cu arma nu a fost identificat. În raport se menționează invariabil „se fac cercetări”³⁴.

²⁹ *Idem*, dosar 8/1946, fila 374.

³⁰ A.N.I.C., Direcția Generală a Poliției, dosar 8/1946, fila 170.

³¹ *Ibidem*.

³² *Idem*, dosar 5/1946, fila 245.

³³ *Idem*, dosar 6/1946, fila 221.

³⁴ *Ibidem*.

*Un grup de ucenici din Braşov aflaţi în excursie sunt bătuţi de muncitori deoarece au cântat "Pe al nostru steag e scris Unire"*³⁵.

În mai multe judeţe, cele două mari partide de opoziţie au colaborat deseori destul de strâns în timpul campaniei electorale. Astfel, la 6 august, organizaţia judeţeană Brăila a P.N.Ț își ține şedinţa de alegeri la sediul partidului liberal. În timpul lucrărilor la care participau circa 130 de persoane, apar trei camioane cu muncitori simpatizanţi ai B.P.D., care încep să strige „Jos Maniu călăul ţării” şi „Jos Maniu şi Brătianu”³⁶. Dinăuntru, s-a răspuns cu „Jos teroarea comunistă”. Nemaiputând să-şi desfăşoare şedinţa, conducerea ţărănistă sesizează Prefectura şi Parchetul³⁷. La faţa locului se deplasează un procuror însoţit de 15 poliţişti care cere ţărăniştilor să se răspândească în linişte. Goniţi din sediul liberal, ei decid să-şi continue adunarea în locuinţa lui Virgil Gros, preşedintele ţărănist al organizaţiei. Muncitorii vigilenţi şi bine instruiţi în acest sens, văzând încotro se îndreaptă, îi iau la bătaie şi aceştia nu se mai pot aduna în locul stabilit³⁸. Câteva ore mai târziu, 25 dintre cei mai curajoşi decid să se adune în secret la localul Moara Mârza din strada Regală proprietatea unuia din ei. Din nou sunt trimişi bătauşi îmbarcaţi în două camioane pentru a-i goni şi de acolo. Prinţând de veste, cei din restaurant trag obloanele şi camioanele trec mai departe³⁹. După două ore, se întorc şi încearcă să intre în forţă în local. Are loc o încăierare, în care mai mulţi agresori sunt răniţi de gloanţele trase de ţărănişti. În toiul luptei, soseşte poliţia care în urma anchetei identifică pe cel care folosisese pistolul şi îl arestează împreună cu alţi trei ţărănişti⁴⁰.

*Poliţia din Corabia a arestat doi cetăţeni care scriau cu frunze pe zidurile caselor „Sus Maniu” şi „Jos partidul comunist”*⁴¹.

La Târgu Jiu, are loc în data de 8 august adunarea comitetului judeţean P.N.Ț.- Gorj. Printre personalităţile prezente s-au numărat generalul Dumitru Carlaonţ şi Aristică Schileru⁴². După terminarea şedinţei, participanţii se încolonează în faţa sediului cu intenţia de a manifesta pe strada Victoriei din centrul oraşului. Imediat a apărut un grup de muncitori de la A.P.A.C.A., aflaţi în trecere“ care au început să strige „Trăiască guvernul Groza”. Unul dintre ţărănişti, fostul deputat Nicolae Mischie a început şi el să strige „Jos guvernul”. Între cele două tabere au loc ciocniri. Intervine poliţia care opreşte marşul şi arestează patru ţărănişti pe care îi acuză că sunt provocatori. Din rândul celor de la A.P.A.C.A. nu se face nici o arestare⁴³.

³⁵ *Idem*, dosar 5/1946, fila 437.

³⁶ *Idem*, dosar, 6/1946, fila 250.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Idem*, dosar 8/1946, fila 214.

³⁹ *Idem*, dosar 6/1946, fila 250.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*, fila 441.

⁴² A.N.I.C., Direcţia Generală a Poliţiei, dosar 6/1946 fila, 276.

⁴³ *Ibidem*.

Un incident de proporții mult mai mari a avut loc la Pitești, în data de 9 august, cu ocazia ședinței organizației județene a P.N.Ț.⁴⁴ Lucrările urmau să se desfășoare în sala Aquila din centrul orașului. Preventiv, au fost trimiși în zonă încă de dimineață 7 polițiști în civil. Până la începerea ședinței, câțiva dintre delegați în frunte cu Marin Pițigoi au intrat în restaurantul Calul Bălan din vecinătate. În scurt timp, au intrat în local 10 persoane care i-au luat la bătaie pe țărâniști, fără nici un motiv. Agresorii i-au lovit în cap cu răngi de fier învelite în ziare, iar unul din ei a tras și trei focuri de pistol. Toți țărâniștii au fost grav răniți și internați în spital. În același timp, într-o perfectă coordonare, alți bătăuși i-au atacat pe stradă pe cei care intrau în sala de ședință. Printre cei bătuți a fost și Nicolae Penescu liderul organizației județene și secretar general al partidului⁴⁵. Încercând să scape, Penescu și alți colegi s-au refugiat în sediul Tribunalului aflat în apropiere. Simpatizanții B.P.D., știind că fac acum legea în România, au intrat în forță după ei. Penescu, nevoit să sară pe geam, se rănește în cădere la un picior, este ajuns din urmă de un „muncitor” și lovit cu o rangă în cap⁴⁶. Alți doi țărâniști-George Mihai fost director de cabinet al lui Nicolae Penescu și D. Popescu sunt împușcați mortal⁴⁷. Răniții au fost internați în spitalul Brătianu din oraș. Ca și în numeroase alte cazuri, simpatizanții guvernului nu au fost răniți în incidente. Vinovată de complicitate, poliția se scuză în raportul întocmit, afirmând că nu a putut interveni deși fusese la fața locului datorită timpului scurt de desfășurare a evenimentelor. Raportul se încheie cu invariabilul „se fac cercetări”⁴⁸.

*În grădina publică din Roman a fost bătut de muncitori numitul Mircea Spătaru deoarece lipea afișe țărâniști*⁴⁹.

Din luna august, în rapoartele Siguranței, manifestările politice ale opoziției încep să fie încadrate într-o rubrică nouă intitulată „Acțiuni subversive”. Este evident că această atitudine față de orice activitate electorală a opoziției a fost impusă de guvernul Petru Groza.

Ca urmare a escaladării represiunii, Congresul P.N.L. care trebuia să se desfășoare la 12 august la Oradea, nu a mai putut avea loc, gărzile de bătăuși interzicând accesul delegaților în oraș⁵⁰.

*Poliția de Siguranță îl cercetează pe studentul Zisim Epaminonda care avea două valize cu manifeste brătieniste pe care urma să le ducă organizațiilor din Ardeal.*⁵¹

⁴⁴ *Idem*, dosar 8/1946, fila 310.

⁴⁵ *Ibidem*, fila 311.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ Ș. Rădulescu-Zoner, D. Bușe, B. Marinescu, *op.cit* p. 185.

⁴⁸ *Ibidem*, fila 312.

⁴⁹ *Ibidem*, fila 428.

⁵⁰ Ș. Rădulescu-Zoner, D. Bușe, B. Marinescu, *op.cit*. p. 186.

⁵¹ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 7/1946, fila 461

Atunci când cineva striga o lozincă în favoarea opoziției, poliția apărea cu promptitudine și îl aresta pe cel care uzase de dreptul constituțional la liberă exprimare.

O astfel de întâmplare aleasă din sutele de cazuri consemnate în rapoartele Siguranței se referă la incidentul petrecut în orașul Siret la 15 august. Pentru că a strigat în public „Trăiască Maniu” și „Jos guvernul Groza”, Ion Groșanu a fost arestat și dus la sediul poliției⁵². În sprijinul acestuia au sărit circa 50 de oameni în frunte cu Dumitru Botoșanu liderul țărănist din localitate. Ei se adună în fața poliției și cer eliberarea celui arestat⁵³. La început, a părut că polițiștii dau înapoi, însă și-au revenit repede și au spus că nu-l vor elibera deoarece se zvonește că persoana în cauză ar fi lipit afișe⁵⁴. Pentru că la somațiile repetate ale poliției lumea nu se împrăstia, a fost chemată în ajutor Siguranța. Între cele două tabere se poartă tratative și se decide ca o delegație de 20 de cetățeni să continue discuțiile în sediul poliției. Odată ajunși acolo, au fost legitimați, percheziționați și 8 dintre ei arestați⁵⁵. Motivul invocat a fost „înfruntarea autorității”. Toți erau agricultori sau muncitori. Lor li s-au întocmit dosare care au fost înaintate Tribunalului Rădăuți⁵⁶.

*La chestura din Galați sunt aduși doi frați care în restaurantul Olimpic au spus că actualul guvern este compus din derbedei, mai mulți miniștri fiind foști ocnași*⁵⁷.

Statistic, rapoartele Poliției de Siguranță consemnează mult mai puține incidente electorale în care a fost implicat P.N.L., întrunirile acestuia fiind mai reduse ca număr. Unul din rarele cazuri în care liberalii au primit aprobarea din partea autorităților de a ține o ședință de partid este cel de la Blaj din 15 august⁵⁸. Când cei 80 de delegați se adună în Palatul Cultural și încep să discute problema reorganizării cadrelor și alegerea unui nou comitet de conducere, un grup de comuniști înarmați cu pietre au început să spargă geamurile. Văzând că liberalii nu pleacă, agresorii au forțat o intrare laterală și năvălind peste cei aflați în ședință îi somează să părăsească clădirea. Neputându-se apăra, delegații s-au supus. La ieșire, președintele organizației Simion Ghizdaru a fost grav rănit la cap de croitorul Emil Mărcuțiu, membru P.C.R.⁵⁹. Agresorul nu a fost arestat și nici nu s-a început urmărirea penală contra lui.

În aceeași zi, la Galați, în Piața Olimpia, P.C.R. organizează cu largul concurs al autorităților o mare adunare electorală la care participă 25.000 de oameni. Cei mai de seamă oratori au fost Gheorghiu Dej și Gheorghe Apostol. La

⁵² *Ibidem*, fila 51.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ A.N.I.C., Direcția Generală a Poliției, dosar 7/1946, fila 51.

⁵⁵ *Idem*, dosar 9/1946, fila 118.

⁵⁶ *Ibidem*.

⁵⁷ *Idem*, dosar 8/1946, fila 431.

⁵⁸ *Idem*, dosar 7/1946, fila 22.

⁵⁹ *Idem*, dosar 8/1946, fila 425.

terminarea mitingului, participanții au străbătut centrul orașului cu fanfara în frunte. Nu s-au semnalat incidente⁶⁰.

Poziția partizană a organelor de poliție care acționau conform directivelor primite de la ministrul Teohari Georgescu rezultă și din modul în care erau încadrate în rapoarte diferite evenimente. Astfel, în timp ce lipirea unui afiș critic la Pitești pe un stâlp este catalogată drept acțiune subversivă și investigată ca atare, devastarea sediului P.N.Ț. din Tulcea era deja un fapt banal și nici măcar nu se mai specifica că se fac cercetări⁶¹.

O ilustrare elocventă a modului în care procedau muncitorii din B.P.D. cu cei care aveau alte convingeri politice este incidentul din Simeria petrecut la 26 august⁶². În aceea zi, un tren cu muncitori care se îndreptau spre Petroșani a oprit câteva minute în gară. Când cei aflați în tren au început să scandeze „Trăiască guvernul Petru Groza”, atunci manevrantul de la calea ferată a strigat „Trăiască Iuliu Maniu”. Ca urmare, câțiva muncitori s-au dat jos din tren, l-au urcat pe ceferist cu forța într-un vagon și l-au bătut până în stația următoare. Acolo, câțiva ceferiști au protestat contra maltratării colegului lor, dar au fost și ei bătuți. La un moment dat, un simpatizant B.P.D. a scos pistolul și a tras spre cei aflați în gară. Ca de obicei poliția i-a anchetat numai pe cei bătuți⁶³.

La Brașov, 23 de membri ai P.S.D.I. sunt trimiși în fața Parchetului Curții Marțiale, deoarece s-au întrunit fără a avea autorizație, iar casa în care au fost găsiți nu era declarată sediu al partidului condus de Titel Petrescu⁶⁴.

Din a doua jumătate a lunii august, orice încercare a liderilor celor trei partide de opoziție de a se aduna pentru a discuta probleme privind campania electorală este invariabil reprimată. În această situație, în lunile care au urmat, nu s-au mai convocat întruniri decât sporadic, rapoartele Siguranței consemnând foarte puține „evenimente” în acest sens.

O întâmplare mai deosebită se petrece în orașul Siret, la 22 septembrie, cu ocazia inaugurării oficiale a noului sediu al P.N.Ț. din acea localitate. Deși întrunirile publice ale opoziției erau interzise, acum fiind vorba de o situație deosebită, oficialitățile au fost nevoite să acorde autorizația necesară, întrucât era vorba de un partid politic „încă legal”⁶⁵. În dimineața respectivă, membrii Apărării Patriotice au distrus un simbolic arc de triumf făcut în cinstea delegației din Rădăuți și au spart portretele regelui Mihai. După inaugurare, care a decurs fără incidente, participanții au vrut să mășăluiască prin oraș, dar au fost împrăștiați cu brutalitate de poliție. Totuși, 40 de țărâniști din Rădăuți s-au regrupat pe strada

⁶⁰ *Idem*, dosar 7/1946, fila 68.

⁶¹ *Idem*, dosar 9/1946, fila 17; 19.

⁶² *Idem*, dosar 7/1946, fila 427.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ *Ibidem*, fila 101.

⁶⁵ A.N.I.C., Direcția Generală a Poliției, dosar 11/1946, fila 200.

principală și au încercat să continue demonstrația. Și aceștia au fost dispersați cu focuri de armă, iar conducătorii lor au fost arestați⁶⁶.

În ultimele săptămâni înaintea alegerilor, zeci de rapoarte ale Siguranței menționează descinderile făcute de poliție la locuințele unor membri ai P.N.Ț., P.N.L. și P.S.D.I.. În aceeași perioadă, mitingurile progubernamentale se succedau într-o cadență amețitoare. Partidele din B.P.D., syndicatele, organizațiile de femei, tinerii, studenții, minoritățile naționale etc. organizau impresionante manifestări electorale la care luau cuvântul Petru Groza, Gheorghiu Dej, Teohari Georgescu, Lothar Rădăceanu, Gheorghe Tătărescu și alții.

După ce săptămâni în șir nu se mai consemnase nici o manifestare a opoziției, la 12 noiembrie, liderul țărănist Ghiță Pop încearcă să organizeze la Gherla o adunare electorală⁶⁷. Deși era însoțit de gărzi țărănești, membrii B.P.D. mult mai numeroși au reușit să zădărnicească și această ultimă încercare de a desfășura o campanie electorală corectă, în conformitate cu prevederile legislației interne și a acordului de la Moscova din decembrie 1945.

Cu toate măsurile represive luate de guvernul Petru Groza atât împotriva partidelor de opoziție, dar mai ales a populației, opțiunea majorității românilor pentru democrație și pentru respectarea valorilor tradiționale nu a putut fi schimbată, ci deturnată în mod grosolan, prin fraudarea alegerilor din 19 noiembrie 1946.

INCIDENTS ELECTORAUX EN 1946

- Résumé -

Nous avons surpris ici un important moment de l'histoire contemporaine de la Roumanie: les élections parlementaires de 19 Novembre 1946.

Pour accomplir l'accaparement de pouvoir étatique et pour instaurer la dictature, le Parti Communiste Roumain a usé de toutes les possibilités imaginables pour anéantir la campagne électorale des parties démocratiques: le Parti National Paysan, le Parti National Libéral, le Parti Socialiste Indépendant.

Les arrestations et les procès politiques se sont multipliés, les ministères ont été successivement épurés et l'opposition persécutée. Les institutions de l'état sont devenues des instruments d'intoxication pour l'électorat dans les mains des communistes et de leurs satellites, par des mensongères promesses, comme suit:

l'assurance d'un meilleur niveau de vie, de la dignité de vivre, de respecter les libertés démocratiques et la monarchie, même de n'introduire les „colhoz”.

⁶⁶ *Ibidem*.

⁶⁷ *Idem*, dosar 13/1946, fila 89.

Pour entraver la campagne électorale de l'opposition, les communistes – suivant le model soviétique – ont organisé une longue séries d'incidents pendant les manifestations politiques des forces démocratiques.

Cet article résume les significatifs incidents qui précèdent les élections les plus frauduleuses de l'histoire de la Roumanie, dont la suite c'est la „dictature du prolétariat”.